

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Úvod do mezinárodního práva soukromého

Představení

- JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D.
- Odborná asistentka na Katedře mezinárodního a evropského práva, Právnická fakulta MU
- Kontakt: tereza.kyselovska@law.muni.cz

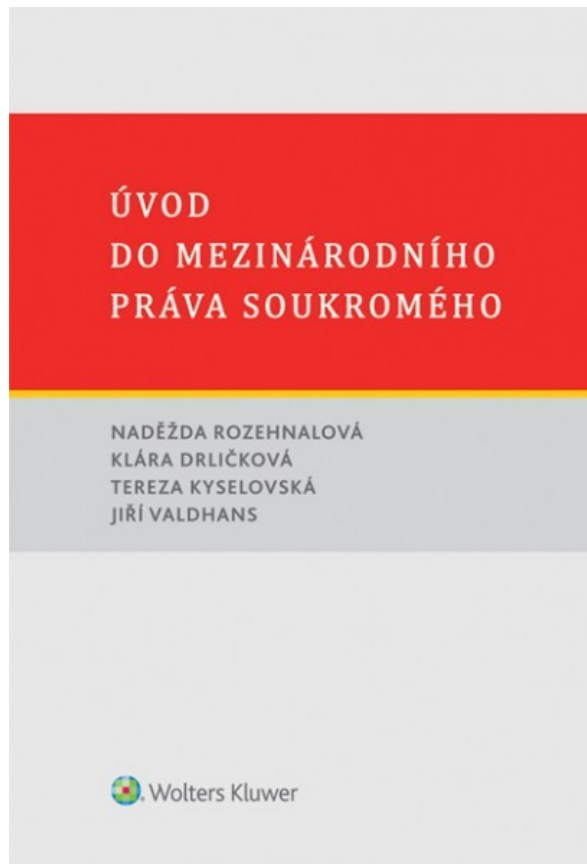

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Mezinárodní právo soukromé

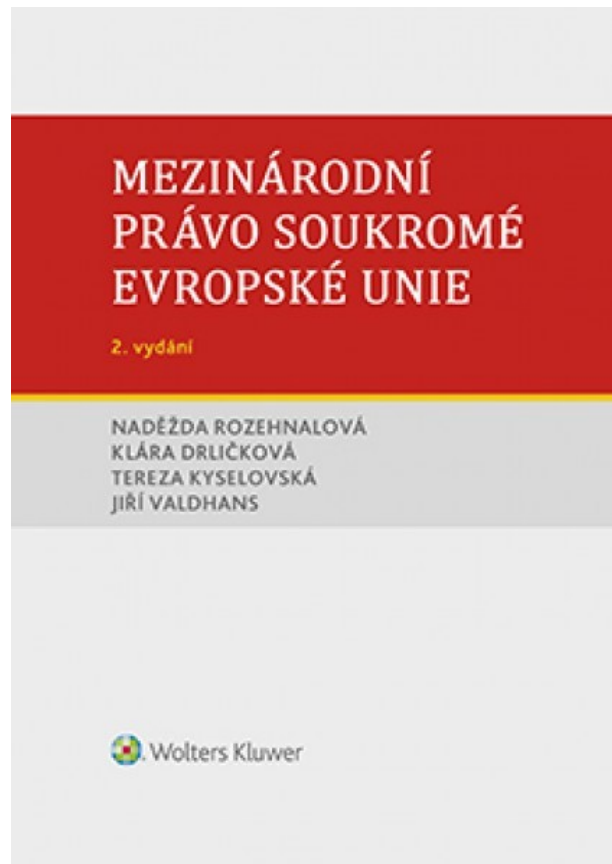

Studijní materiály

- Naděžda Rozehnalová, Klára Drličková, Tereza Kyselovská, Jiří Valdhans. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Wolters Kluwer, 2017.

Studijní materiály

- Naděžda Rozehnalová, Jiří Valdhans, Klára Drličková, Tereza Kyselovská.
Mezinárodní právo soukromé Evropské unie. 2. vydání, Wolters Kluwer, 2018.

Mezinárodní právo soukromé

- *„The realm of the conflict of laws is a dismal swamp, filled with quaking quagmires, and inhabited by learned but eccentric professors who theorize about mysterious matters in a strange and incomprehensible jargon. The ordinary court, or lawyer, is quite lost when engulfed in it.“*

William L. Prosser in Interstate Publications, Cook Lectures, University of Michigan, quoted by Goodrich, Directive or Dialectic? 6 VAND. L. Rav. 442

Mezinárodní právo soukromé

■ Soukromoprávní (SoP) vztahy...

- Občanské
- Obchodní
- Pracovní
- Rodinné

... s mezinárodním prvkem (MP)

- Subjekt (např. bydliště osoby)
- Skutečnost právně významná pro vznik a existenci vztahu (např. místo uzavření smlouvy)
- Předmět (např. místo polohy nemovitosti)

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Podnikatel z Prahy si objedná od podnikatele z Mikulova dodávku 200 lahví kvalitního moravského vína pro svůj vinný bar.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Pan Josef Novák je výrobcem vína Velkých Bílovic. Pan Franz Müller je vlastníkem vinotéky v Poysdorfu, která se kromě rakouských vín specializuje na prodej kvalitních vín moravských. Pan Novák a pan Müller proto uzavřeli smlouvu, kterou se pan Novák zavázal pravidelně do vinotéky dodávat víno vlastní výroby. Pan Müller nezaplatil za několik dodávek.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *České soudy vydají rozhodnutí ve prospěch pana Nováka. Pan Müller dobrovolně nezaplatí, majetek má pouze v Rakousku. Pan Novák chce požádat o výkon rozhodnutí (o exekuci) v Rakousku.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Český občan žil posledních 15 let ve Španělsku, kde zemřel a zanechal dědictví – nemovitost, peníze na účtu atd. Dědicové žijí v ČR.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Pan Novák z České republiky jede na podzim lyžovat do Rakouska do Söldenu. Na sjezdovce jej srazí italský lyžař.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Pan Novák, obchodník z České republiky, nechá v novinách na Slovensku otisknout reklamní článek, obsahující nepravdivé informace o jeho slovenském obchodním konkurentovi.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Pan Wolodyjowski z Polska pracuje pro českou společnost v Praze.*
- *Pan Coufalík jede v červenci na pracovní brigádu do Anglie. Bude pracovat jako metař v Londýně pro polského podnikatele, který si založil úklidovou službu.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Český student z MU odjede na Erasmus do Německa. Zde se zamiluje do místní Němky. Najde si ve Německu práci, usadí se zde, vezme si Němku za manželku a mají spolu dvě děti.*

SoP vztahy s mezinárodním prvkem

- *Pan Novák z České republiky jede na podzim lyžovat do Rakouska do Söldenu. Na sjezdovce jej srazí jiný český lyžař.*

K čemu je MPS? Jaké otázky řeší?

- MPS řeší čtyři základní otázky:
 1. Právo rozhodné – *Jakým právem se bude právní vztah řídit?*
 2. Mezinárodní příslušnost soudů – *Kde se budeme soudit?*
 3. Uznání a výkon cizího rozhodnutí – *Jak se bude nakládat s rozhodnutím v cizině?*
 4. Justiční spolupráci a právní pomoc mezi dvěma a více státy – *Jak mezi sebou státy a jejich orgány spolupracují?*

K čemu je MPS? Jaké otázky řeší?

- Ad 1. Podle jakého práva (jakých právních norem) posoudíme, zda smlouva byla platně uzavřena, zda pan Müller porušil svoji povinnost, jaké budou úroky z prodlení apod.?
- Ad 2. Kde může pan Novák podat žalobu na zaplacení částky, kterou mu pan Müller dluží?
- Ad 3. České soudy vydají rozhodnutí ve prospěch pana Nováka. Pan Müller dobrovolně nezaplatí, majetek má pouze v Rakousku. Pan Novák chce požádat o výkon rozhodnutí (o exekuci) v Rakousku.
- Ad 4. V průběhu soudního řízení před soudem v ČR potřebuje soudce provést důkaz v Rakousku.

Které MPS se má použít?

- Záleží na *fóru* = místu řešení sporu
 - Soudy vždy aplikují svoje MPS – normy, které jsou součástí MPS
 - Oblast našeho zájmu: české MPS
- Princip teritoriality, *comita* (mezinárodní zdvořilost)

**Pomocí jakých právních pramenů
nalezneme odpovědi na čtyři otázky?**

Prameny MPS

- Od roku 2004 dosti složitá otázka. Výrazné evropské snahy o unifikaci pramenů MPS
 - Unifikace, harmonizace
- 1. Vnitrostátní zákony
- 2. Evropské/ unijní předpisy (zejména nařízení)
- 3. Mezinárodní smlouvy

Prameny MPS – vnitrostátní předpisy

- od 1.1.2014 zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém – kodifikace českého MPS
- Ústava, LZPS – základní zásady -> veřejný pořádek

Prameny MPS – mezinárodní smlouvy

- Dvoustranné smlouvy
 - Smlouvy o právní pomoci (mezinárodní pravomoc, uznání a výkon rozhodnutí, nakládání s veřejnými listinami, doručování, dokazování, kolizní pravidla)
- Mnohostranné smlouvy
 - Unifikace právních norem (přímé nebo kolizní)
 - Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Prameny MPS – právo EU

- Evropský justiční prostor, evropské mezinárodní právo soukromé
- Soudní spolupráce v civilních věcech
- Tuto pravomoc musely na EU přenést členské státy -> primární právo (zakládací smlouvy – článek 81 SFEU)
- EU má pravomoc => může vydávat sekundární předpisy
 - Nařízení a směrnice

Prameny MPS – právo EU

- Nařízení o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Nařízení o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
- Nařízení o dědictví, Nařízení o výživném
- Nařízení o příslušnosti a uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Brusel Ibis), ... ve věcech rodinných (Brusel IIbis)
- Nařízení o EET, Nařízení o drobných nárocích, Nařízení o evropském platebním rozkazu...
- Atd.

Vztahy mezi prameny

- V MPS velmi důležité – často dochází ke kolizím pramenů
- Kolize pramenů = více pramenů upravuje stejnou otázku, ale různě
- Existují obecná pravidla pro řešení kolizí
- Vždy se musíme dívat do textů samotných pramenů (zejména na přesné vymezení jejich působnosti)
- „Konflikt konvencí“

**Pomocí jakých metod dojdeme k
výsledku – určení práva rozhodného?**

Metody úpravy MPS

- Jak MPS upravuje vztahy s mezinárodním prvkem?
- Určení práva rozhodného (nikoliv příslušnosti soudů – samostatná procesní pravidla)
 - Dvě metody úpravy
 - Kolizní metoda
 - Přímá metoda

Kolizní metoda

- Obecná metoda
- Častější
- Hledání rozhodného práva
- Základní myšlenka – dotčené právní řády jsou v kolizi

Kolizní metoda - příklad

- *Pan Josef Novák je výrobcem vína Velkých Bílovic. Pan Franz Müller je vlastníkem vinotéky v Poysdorfu, která se kromě rakouských vín specializuje na prodej kvalitních vín moravských. Pan Novák a pan Müller proto uzavřeli smlouvu, kterou se pan Novák zavázal pravidelně do vinotéky dodávat víno vlastní výroby.*

Kolizní metoda - příklad

- Dva dotčené právní řády – český a rakouský
- Kolizní metoda vybere jeden nebo druhý => rozhodný právní řád
- V rozhodném právu teprve hledáme úpravu práv a povinností účastníků právního vztahu (hmotněprávní úpravu)

Kolizní norma

- Jak kolizní metoda vybírá mezi právními řády?
- Stanovená pravidla = kolizní normy
- Slouží k výběru rozhodného práva

Příklady kolizních norem

- Článek 4 odst. 1 pís. a) Nařízení Řím I
 - *Smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště.*
- Článek 3 Nařízení Řím I
 - *Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí.*
- § 69 odst. 1 ZMPS
 - *Věcná práva k nemovitým věcem i k hmotným věcem movitým se řídí, pokud v tomto zákoně nebo v jiných právních předpisech není stanoveno něco jiného, právním řádem místa, v němž věc je.*

Struktura kolizní normy

- *Smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště.*
- **Rozsah** – okruh otázek, na které se KN vztahuje
 - Pro podřazení pod rozsah KN je nutné kvalifikovat
- **Navázání** – určení právního řádu, „zbytek“
 - ***Hraniční určovatel*** – skutečnost rozhodná pro určení práva rozhodného

Hraniční určovatel

- Skutečnost významná pro daný druh právních vztahů nebo otázek označených v návazání kolizní normy, která rozhoduje o výběru práva
- Je natolik významná, že rozhodne o výběru práva, kterým se bude okruh vztahů řídit
- Musí proto být **určitá, specifická, pevně stanovená** (x čl. 4/3,4 Řím I – únikové doložky – užší spojení, nejužší spojení)

Druhy hraničních určovatелů

- Souvislost s některým prvkem právního vztahu
 - 1) Se subjektem
 - Státní příslušnost (*lex patriae*), bydliště, domicil (*lex domicilii*), právní řád založení PO (*lex loci incorporationis*)
 - 2) Se skutečností, kterou vznikl právní vztah
 - Místo učinění právního úkonu (*lex loci actus*), uzavření smlouvy (*lex loci contractus*), místo škodné události (*lex loci delicti*)
 - 3) S chováním účastníků, které je předmětem právního vztahu
 - Místo výkonu práce (*lex loci laboris*)

Druhy hraničních určovatелů

- 3) S věcí nebo hodnotou, která je předmětem právního vztahu
 - Poloha věci (*lex rei sitae*), místo odeslání věci (*lex loci expeditionis*)
- 4) S obsahem právního vztahu, k němuž se přidružují další otázky nebo který je základním vztahem pro jiné akcesorický vztah
 - Právní řád, kterým se řídí základní vztah (*lex causae*)

Druhy hraničních určovatелů

- Vztah k jiným skutečnostem mající význam pro právní vztah
 - 1) Volba práva (*lex electa*)
 - 2) Místo sídla soudu (*lex fori*)

Mobilní konflikt

- Situace, kdy se HU mění z pohledu prostoru nebo času
- Typicky – poloha věci u přepravy, bydliště nebo státní příslušnost osoby
- Nutnost „ukotvit“ HU k určitému časovému okamžiku nebo místu
 - Místo odeslání věci, která se v průběhu přepravy přeprodává
 - Bydliště osoby k okamžiku smrti v případě vypořádání dědictví
 - Apod.

Přímá metoda

- Ve vztahu k metodě kolizní je metodou speciální => pokud existuje použije se přednostně
- Méně častá
- Vhodnější k úpravě vztahů s mezinárodním prvkem

Přímá metoda

- Jak upravuje vztahy s mezinárodním prvkem?
 - Přímá = neodkazuje na žádný právní řád
 - Hmotněprávně = stanoví práva a povinnosti účastníků právního vztahu

Přímá norma

- Nástroj přímé metody
- Hmotněprávní norma
- Určena pouze pro regulaci vztahu s mezinárodním prvkem
- Musí být obsažena v mezinárodní smlouvě => vyžaduje dohodu více států => přímé normy nejsou tak časté

Příklad přímé normy

- Článek 30 Úmluvy o mezinárodní koupi zboží
 - *Prodávající je povinen dodat zboží, převést vlastnické právo a veškeré dokumenty, které se zbožím souvisejí.*
- Článek 53 Úmluvy o mezinárodní koupi zboží
 - *Kupující je povinen za zboží zaplatit kupní cenu a zboží převzít.*

V jakých oblastech najdeme přímé normy?

- Oblast mezinárodního obchodu
 - Kupní smlouva s mezinárodním prvkem (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)
 - Přepravní smlouvy s mezinárodním prvkem (železniční, letecká, silniční, námořní přeprava)

Studijní materiály

- KYSELOVSKÁ, Tereza; ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kolektiv. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)*. Plný text zdarma ke stažení zde https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Kyselovska_Rozhodovani_dvora_EU.pdf

Studijní materiály

- VALDHANS, Jiří; DRLIČKOVÁ, Klára; HUDECOVÁ, Lucia; JANEČKOVÁ, Pavlína; ROHOVÁ, Iveta; ŠIMKOVÁ, Iva. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)*. Plný text zdarma ke stažení zde https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Valdhans_Vykon_ciziho_rozhodnuti.pdf

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Děkuji za pozornost.

